

EGYPTE PROJECT

TJALLING WOLTHUIS, 9 KUNSTENAARS EN 1 EGYPTOLOOG

www.gedenksieraden.nl

info: tel. 030 - 228 49 50

tjwolt@xs4all.nl

Het oude Egypte en onze rouwcultuur

Eric Wolthuis

Dga Tjalling Wolthuis b.v.

De dodencultuur van het oude Egypte is door Margot en Eric Wolthuis gekozen als inspiratiebron voor het ontwikkelen van een nieuwe kijk op het hedendaagse gedenken. Om dit gegeven vorm te geven werd aan een negental vooraanstaande kunstenaars, onder leiding van de egyptoloog Huub Pragt, gevraagd om hier doormiddel van objecten een eigentijdse visualisatie aan te geven. Het eindresultaat van dit Egypteproject is een serie objecten, die prachtig weergeven hoe de betrokken kunstenaars de oude egyptische dodencultuur doormiddel van hun kunstuitingen naar het heden hebben weten te vertalen.

Tien jaar geleden werd door Tjalling Wolthuis b.v. aan het begrip gedenken al eerder een nieuwe impuls gegeven. Rouwsieraden maar ook vele andere sieraden en objecten hebben altijd een belang-

rijke rol gespeeld in het rouwproces en de gebruikte rituelen rond de dood.

Al vanaf 1933 heeft Tjalling Wolthuis zich gespecialiseerd in het projectmatig vervaardigen en produceren van sieraden en zilveren gebruiksvoorwerpen. Daarnaast is altijd handel gedreven in gouden en zilveren antieke juwelen en kunstvoorwerpen. Hierdoor werden door de jaren heen vele met name 19e eeuwse rouwsieraden verhandeld en ontstond het besef dat het gebruik van deze sieraden in de afgelopen 100 jaar op de achtergrond was geraakt. Tien jaar geleden werd de tanende tendens met de introductie van de term gedenksieraad gekeerd. Deze door Margot en Eric Wolthuis geïntroduceerde gedenksieraden zijn inmiddels niet meer weg te denken binnen het uitvaartwezen. Alleen nu is het tijd voor een nieuwe impuls. Hiervoor werd dus samen met de egypto-

loog Huub Pragt het Egypteproject ontwikkeld. Hij liet de meewerkend kunstenaars op een inspirerende wijze kennismaken met het oude Egypte. Zelfs de beursstand vormt een integraal onderdeel van de presentatie en is door kunstenaar Ilse Mater speciaal in het kader van het Egypteproject ontworpen.

Een 2000 jaar oud Egyptisch mummiemasker completeert het Egypteproject. Niet alleen als extra cachet maar ook als het nieuwe "gezicht" van Tjalling Wolthuis. Met dit nieuwsbulletin maakt u kennis met de kunstenaars en ziet u een impressie van hun werk voor het Egypteproject.

Margot Wolthuis

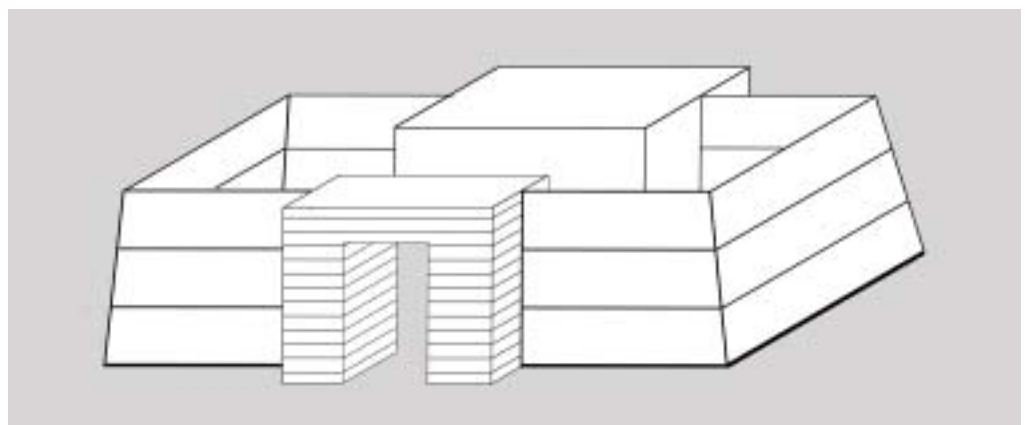
Dga Tjalling Wolthuis b.v.

ILSE MATER

Geboortjaar 1951

Opleiding

Koninklijke Akademie voor Kunst en Vormgeving, 's-Hertogenbosch

Exposities

De Koepel/landgoed Zonnestraat Hilversum • "Werken in glas" Ilse Mater/Maria van Kesteren Vanaf 1985 diverse overheidsopdrachten uitgevoerd.

Prijzen

2004 Cultuurprijs Hilversum

Voor het bouwen van de beursstand, waar de kunstvoorwerpen worden tentoongesteld, is gebruik gemaakt van het ontwerp van Ilse Mater.

Zij heeft de Egyptische mastaba als uitgangspunt genomen. Dit rechthoekige grafbouwwerk deed dienst als laatste rustplaats voor hoge

hofdienaren van de farao. Iedere mastaba beschikte over een kleine offerruimte waar de nabestaanden het contact konden behouden met hun geliefde overledene. Voor de Egyptenaren was de verbinding tussen het rijk der levenden en het dodenrijk dan ook zeer essentieel.

JAN VAN NOUHUYS

Geboortjaar 1949

Opleiding

Vakschool voor goud- en zilver-
smeden, Schoonhoven

Medeoprichter van de stichting
"Zilver in beweging" (1990)

Aangekocht werk

Victoria & Albert museum London

Jan van Nouhuys heeft in het werk dat hij voor het Egypteproject ontwierp, getracht de dood te benaderen als een buurman. Want hoe wonderbaarlijk de essentie van het leven is, even zo vanzelfsprekend maar mysterieus is voor hem de dood.

Deze voor hem vanzelfsprekende aanwezigheid van de dood, waarmee een vertrouwde en toch neutrale relatie bestaat, valt voor hem daarom het best te omschrijven als een buurman. Met deze lichtvoetige benadering schept hij voor zichzelf een contrast met de zo vaak ervaren zwaarmoedigheid en krampachtigheid rondom de dood. Deze lichtvoetigheid geeft hem de ruimte om een ode te brengen aan de schepper van het leven. Zijn vinger te leggen op het mysterie van leven en dood. Zijn diepe dankbaarheid te tonen voor wat het leven biedt. En om de betrekkelijkheid te visualiseren van het individuele leven. Want uiteindelijk maakt ieder mens slechts deel uit van het grote geheel waarbij de individuele dood niet het einde van het alomvattende leven betekent. Met het door Jan van Nouhuys omschreven vertrekpunt winnen de titels van de objecten aan duidelijkheid. Daarbij dient te worden vermeld dat alle objecten op zichzelf staande kunstuitingen zijn met geen enkele relatie tot de dood voor de niets

wetende toeschouwer. Pas bij nadere aanschouwing ontdekt de toeschouwer het referentiekader van dit project en zo wordt hij naar het onderwerp dood toe geleid.

MARIA VAN KESTEREN

Geboortjaar 1933

Prijzen

Cultuurprijs 1990-1991 van de Gemeente Hilversum
Kho Liang Ie prijs voor vormgeving, 1994

Aangekocht werk

Centraal Museum, Utrecht
Cooper Hewitt Museum, New York
Museum Boymans- van Beuningen, Rotterdam
Stedelijk Museum, Amsterdam
Victoria and Albert museum, London

Maria van Kesteren maakt al ruim 40 jaar objecten van hout, glas en keramiek. Steeds uitgaand van de cirkelvorm en altijd met een vanzelfsprekende intimiteit en ingetogenheid. In 1996 heeft zij in opdracht van Tjalling Wolthuis de serie "stolpurnen" ontwikkeld. Een aantal urnen van deze serie zijn ondermeer aangekocht door het Stedelijk Museum Amsterdam en het Victoria and Albert museum Londen.

De gedraaide houten kunstwerken van Maria staan om hun natuurlijke eenvoud dicht bij de Egyptische vormtaal. Voor dit project heeft zij een nieuwe serie ontworpen de zgn. "contour" urnen. De basisvorm is een nadrukkelijke verwijzing naar de contour van een mummie. De serie armbanden verwijzen naar het cyclische denken van de oude Egyptenaren.

RIAN DE JONG

Geboortjaar 1951

Opleiding
G. Rietveld Akademie, Amsterdam

Aangekocht werk
Haags Gemeentemuseum
Stedelijk Museum Amsterdam
Boymans van Beuningen Museum,
Rotterdam

Voor Rian de Jong is het een uitdaging om mensen deelgenoot te maken van het ontwerp, doordat zij er zelf iets aan toe kunnen voegen. Daarnaast heeft ze zich vooral laten inspireren door de behoefte van de Egyptenaren om met de dode te communiceren. Op de kleine kruikjes kunnen nabestaanden een persoonlijke boodschap achterlaten. En het nadenken over de laatste boodschap die op het kruikje kan worden gezet kan een belangrijke bijdrage zijn in het verwerkingsproces. Voor Rian de Jong was communicatie haar inspiratie.

Geboortjaar 1965

Opleiding
West Surrey College of Art and
Design, Farnham, UK

Aangekocht werk
Nationaal Glasmuseum Leerdam
L.R. Crystal, Glasmuseum,
Lednické Rovne

In Egyptische graven is te zien hoe de overledene een boot gebruikt om het paradijselijke gebied van het dodenrijk te bereiken.

BIBI SMIT

Bibi Smit heeft gekozen voor de vorm van een papyrusboot om met haar zonnebootjes de reis te symboliseren.

Door een cocon uit zilverdraad over de bootjes te spannen, wordt een sfeer van het vasthouden van een herinnering opgeroepen.

Vooral kwetsbare en waardevolle zaken vinden zo in de boot een zekere bescherming. Ook het cocon object creëert een symbolische ruimte om herinneringen te koesteren, alleen hier geven de verschillende lagen een sterke associatie met een sarcofaag.

HARM BRON

Geboortjaar 1967

Opleiding
Vakschool voor goud- en zilver-
smeden Schoonhoven,
Schoonhoven

Prijzen
1995 certificate of merit
"Class of 1995"
Goldsmith's Hall London

Aangekocht werk
1999 Fries Museum, Leeuwarden
2000 Fries Museum, Leeuwarden

Zodra iemand kwam te overlijden werd hij gelijkgesteld aan de zon die ondergaat. In de zwarte urnen van Harm Bron is ruimte om een kaarsje te branden. Dit verwijst naar het licht dat de overledene nodig heeft om zijn weg te vinden door de duisternis van het Dodenrijk. Een vuurspuwende cobra bewaakt in één van de urnen het centrum. Hij kronkelt zich om de kornalijnen schijf van de zonnegod Ra. Gedurende de nacht vaart de overledene in de zonneboot door de sterrenhemel onzichtbaar terug naar het oosten. In de ochtend zal hij daar vrijkomen vanuit het lichaam van de hemelgodin Noet en een wedergeboorte meemaken. Ook de scarabee en de lotusbloem zijn symbolen voor het nieuwe leven. Want voor de Egyptenaren eindigde alles bij een nieuw begin.

SASKIA ZUIDERDUIN

Geboortjaar 1951

Opleiding
Vakschool voor goud- en zilver-
smeden Schoonhoven,

Aangekocht werk
1999 Fries Museum, Leeuwarden
2000 Fries Museum, Leeuwarden

Saskia Zuiderduin heeft in haar kunstwerken verscheidene Egyptische hiërogliefen verwerkt. Zo komen het anch teken(leven), de scarabee cheper(wording), ka(levenskracht) en sjen(kringloop) regelmatig terug. Ook gebruikt zij de maan als symbool van het naar volle wasdom groeien van zowel het lichaam als de geest van de overledene in het Dodenrijk. De tekens zijn bij diverse sieraden door het zilver of goud heen-

geslagen. Dit om iets uit te drukken van de onherroepelijke en pijnlijke scheiding die de dood veroorzaakt. Met de geweven structuur van het goud of zilver wil zij verwijzen naar de geweven doek waarmee de Egyptenaren de mummies omwikkelden.

JAN KERKSTRA & MARION PANNEKOEK

Jan Kerkstra
Geboortjaar 1953

Marion Pannekoek
Geboortjaar 1953

Opleiding
Vakschool Edelsmeden Amsterdam
University of Georgia

Prijzen
2003 Vredeman de Vries
Vormgevingsprijs, Friesland

Aangekocht werk
1998/99/2000/01/02/03
Fries Museum, Leeuwarden

De zilveren halsieraden van het edelsmeedduo Jan Kerkstra en Marion Pannekoek zijn ook sterk op de Egyptische hiërogliefen geënt. Het woord dat de Egyptenaren gebruikten voor zilver

klonk als "hedj" en deze klank kan ook licht betekenen. In het zilveren sieraad "stille" krijgen abstracte begrippen als licht, hoop, herinnering en stilte op een subtiele manier vorm. De hanger van het halssieraad scarabee daarentegen heeft de vorm van een gespleten

mes waarmee symbolisch de navelstreng van de wedergeborene overledene kon worden doorsneden. De kralen zijn onder andere van git, dit omdat door de eeuwen heen git in verschillende landen werd gezien als een symbool van rouw.

HUUB PRAGT *EGYPTOLOG*

Huub Pragt, geboren 1961, studeerde in de jaren tachtig egyptologie aan de Universiteit van Leiden. Hij was daarna tien jaar verbonden aan het Rijksmuseum van Oudheden. In januari 2001 startte hij zijn eigen bureau onder de naam "Huub Pragt Egyptoloog". In de afgelopen jaren heeft hij zich gespecialiseerd in het geven van cursussen en lezingen, en in het begeleiden van reizen en korte excursies op het vlak van het Oude Egypte. Huub Pragt heeft

met een eerste bijeenkomst in het Oudheidkundig Museum te Leiden de deelnemende kunstenaars aan het Egypteproject geënthousiasmeerd. Daarna heeft hij het gehele project begeleid en een belangrijke bijdrage geleverd aan het tot stand komen van de teksten in dit nieuwsbulletin door het schrijven van een heldere evaluatie. Waarbij, met de gerealiseerde kunstuitingen als uitgangspunt, door Huub vanuit de egyptologie een visie op de gekozen invalshoeken van de

kunstenaars werd gegeven. Ook beoordeelde hij het mummiamasker van Tjalling Wolthuis in de volgende bewoordingen: Dit prachtige vergulde masker munt uit in schoonheid en vertoont enkele specifieke stijlkenmerken waarmee het geplaatst kan worden in de Late Tijd. De gevleugelde scarabee op de blauwgroene hoofddoek staat symbool voor de bescherming door de jonge zonnegod die een mestkever als verschijningsvorm heeft. Aan het voorhoofd

prijkt een diadeem die een gouden zonnescijfje omvat. De hiërogliefentekst zowel links als rechts ervan geeft eenzelfde inleidende formule. Deze maakt duidelijk dat de eigenaar van het masker geheel vereenzelvd is met Osiris, de god en koning van het dodenrijk.

Informatie over de activiteiten van Huub Pragt zijn te vinden onder www.egyptologie.nl

www.egyptologie.nl